Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 13 oktober 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Civilrättsligt samarbete — Domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar — Förordning (EG) nr 2201/2003 — Artikel 1.1 a — Materiellt tillämpningsområde — Talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit — Artikel 3.1 — Huruvida domstolarna i den medlemsstat där ’sökanden’ har hemvist är behöriga — Räckvidd”

I mål C-294/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa, Polen) genom beslut av den 20 mars 2015, som inkom till domstolen den 17 juni 2015, i målet

Edyta Mikołajczyk

mot

Marie Louise Czarnecka,

Stefan Czarnecki,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič samt domarna A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (referent) och E. Jarašiūnas,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av P. Pucciariello, avvocato dello Stato,

— Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och A. Stobiecka-Kuik, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: polska.

och efter att den 26 maj 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 1.1 a och artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, 2003, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Edyta Mikołajczyk och, å andra sidan, Stefan Czarnecki, som har avlidit och som företräds av en förvaltare i det nationella målet, och Marie Louise Czarnecka. Målet rör en ansökan om annullering av det äktenskap som ingåtts mellan Stefan Czarnecki och Marie Louise Czarnecka.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Skälen 1 och 8 i förordning nr 2201/2003 har följande lydelse:

”(1) Europeiska gemenskapen har satt som mål att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten för personer garanteras. I detta syfte skall gemenskapen bland annat besluta om sådana åtgärder rörande civilrättsligt samarbete som behövs för att den inre marknaden skall fungera väl.

…

(8) Med avseende på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap bör denna förordning endast tillämpas på äktenskapets upplösning och bör inte avse sådana frågor som orsakerna till äktenskapsskillnaden, förmögenhetsrättsliga konsekvenser av äktenskapet eller andra frågor som har samband med dessa.”

4 Artikel 1 i förordningen har följande lydelse:

”1. Denna förordning skall, oberoende av domstolstyp, tillämpas på civilrättsliga frågor om

a) äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap,

…

3. Denna förordning skall inte tillämpas på

a) fastställande eller bestridande av börd,

b) beslut om adoption, åtgärder som utgör förberedelser för adoption, ogiltigförklaring eller upphävande av adoption,

c) barnets efternamn och förnamn,

d) myndighetsförklaring,

e) underhållsskyldighet,

f) truster och arv,

g) åtgärder som vidtas till följd av brottsliga gärningar som har begåtts av barn.”

5 I artikel 3.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Behörighet att ta upp frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap skall tillkomma domstolarna i den medlemsstat

a) inom vars territorium

— makarna har hemvist, eller

— makarna senast hade hemvist om en av dem fortfarande är bosatt där, eller

— svaranden har hemvist, eller

— om ansökan är gemensam, någon av makarna har hemvist, eller

— sökanden har hemvist om sökanden har varit bosatt där i minst ett år omedelbart innan ansökan gjordes, eller

— sökanden har hemvist om sökanden har varit bosatt där i minst sex månader omedelbart innan ansökan gjordes och sökanden antingen är medborgare i den berörda medlemsstaten eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, har ’domicil’ där,

…”

6 Artikel 17 i samma förordning har rubriken ”Prövning av behörighetsfrågan”. I den artikeln föreskrivs följande:

”Om talan som väcks vid en domstol i en medlemsstat avser ett fall som domstolen inte är behörig att ta upp enligt denna förordning och en domstol i en annan medlemsstat är behörig enligt förordningen, skall den förstnämnda domstolen självmant förklara sig obehörig.”

Polsk rätt

7 Det framgår av beslutet om hänskjutande att enligt artikel 13.1 i kodeks rodzinny i opiekuńczy (lagen av den 25 februari 1964 om familj och förmyndarskap) (Dz. U. nr 9, position 59, i dess ändrade lydelse), får den som redan är gift inte ingå äktenskap.

8 I artikel 13.2 i samma lag föreskrivs att den som har ett rättsligt intresse därav, får ansöka om annullering av ett äktenskap på grund av att en makes tidigare äktenskap består.

9 Enligt artikel 13.3 i nämnda lag kan ett äktenskap inte annulleras på grund av att en makes tidigare äktenskap består, när det tidigare äktenskapet har upplösts eller annullerats, såvida inte detta äktenskap upplösts till följd av att den person, som trots att det tidigare äktenskapet bestod ingick ett nytt äktenskap, har avlidit.

10 Den domstol som har att pröva målet ska även, enligt artikel 1099 i kodeks postępowania cywilnego (lagen av den 17 november 1964 om civilprocess) (Dz. U. nr 43, position 296, i dess ändrade lydelse), i varje skede av handläggningen ex officio beakta den nationella domstolens bristande behörighet. När det är fastställt att den nationella domstolen saknar behörighet ska talan avvisas. Den nationella domstolens bristande behörighet utgör grund för att ogiltigförklara förfarandet.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

11 Den 20 november 2012 väckte Edyta Mikołajczyk talan vid Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszava, Polen) om annullering av det äktenskap som hade ingåtts mellan Stefan Czarnecki och Marie Louise Czarnecka (född Cuenin) i Paris (Frankrike) den 4 juli 1956. Edyta Mikołajczyk gjorde därigenom gällande att hon var universell testamentstagare till Stefan Czarneckis första maka, Zdzisława Czarnecka, som avled den 15 juni 1999.

12 Enligt Edyta Mikołajczyk var det äktenskap som hade ingåtts mellan Stefan Czarnecki och Zdzisława Czarnecka den 13 juli 1937 i Poznań (Polen) fortfarande bestående när äktenskapet mellan Stefan Czarnecki och Marie Louise Czarnecka ingicks, vilket medförde att det äktenskapet utgjorde bigami och skulle därför annulleras.

13 Marie Louise Czarnecka gjorde för sin del gällande att talan om annullering om äktenskap skulle avvisas på grund av att de polska domstolarna inte var behöriga. Enligt Marie Louise Czarnecka borde denna talan ha väckts med stöd av artikel 3.1 a andra och tredje strecksatserna i förordning nr 2201/2003 antingen vid domstolen i den medlemsstat där makarna senast hade hemvist om en av dem fortfarande var bosatt där, eller vid domstolen i den stat där svaranden har hemvist, det vill säga vid fransk domstol i båda fallen. Den förvaltare som i det nationella förfarandet företrädde Stefan Czarnecki – som hade avlidit den 3 mars 1971 i Frankrike – anslöt sig till Marie Louise Czarneckas yrkanden.

14 Genom beslut av den 9 september 2013, vilket vann laga kraft då ingen av parterna invänt mot det, avslog Sąd Okręgowy w Warszawie (Regionala domstolen i Warszava) invändningen om rättegångshinder, eftersom den med stöd av artikel 3.1 a femte strecksatsen i förordning nr 2201/2003 ansåg sig vara behörig att pröva talan om annullering av äktenskap.

15 Nämnda domstol ogillade talan i sak genom dom av den 13 februari 2014 på grund av att sökanden inte hade styrkt att Stefan Czarneckis första äktenskap fortfarande var bestående när han ingick äktenskapet med Marie Louise Czarnecka. De omständigheter som fastställts av den domstolen gjorde det i stället möjligt att konstatera att det första äktenskapet hade upplösts genom äktenskapsskillnad den 29 maj 1940.

16 Edyta Mikołajczyk överklagade denna dom till Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa), det vill säga den hänskjutande domstolen.

17 Den hänskjutande domstolen anser att den i enlighet med artikel 17 i förordning nr 2201/2003 och artikel 1099 i civilprocesslagen är skyldig att ex officio pröva huruvida den är internationellt behörig att pröva det aktuella målet, oavsett den omständigheten att domstolen i första instans redan har prövat den frågan.

18 Enligt den hänskjutande domstolen framstår det i detta hänseende bland annat som oklart hur artiklarna 1 och 3 i förordning nr 2201/2003 ska tolkas, och den vill få klarhet i den förordningens materiella tillämpningsområde. Den hänskjutande domstolen vill för det första få klarhet i huruvida förordningen omfattar en talan om annullering av äktenskap som väckts efter det att en av makarna har avlidit. Den hänskjutande domstolen har i detta hänseende påpekat att rådets förordning (EG) nr 1347/2000 av den 29 maj 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av

domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn (EGT L 160, 2000, s. 19) upphävdes genom förordning nr 2201/2003. Innehållet i förordning nr 1347/2000 återgav i huvudsak innehållet i konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål, vilken utarbetats genom rådets akt av den 28 maj 1998 (EGT C 221, 1998, s. 2). Det preciserades emellertid i den förklarande rapporten till denna konvention, vilken rapport hade utarbetats av Alegria Borrás och godkänts av rådet (EGT C 221, 1998, s. 27), att förfaranden för granskning av ett äktenskaps giltighet som grundas på en ansökan om annullering som getts in efter det att en av makarna eller till och med bägge makarna har avlidit, var undantagna från konventionens tillämpningsområde.

19 Vad vidare gäller tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003 och för det fall att den första frågeställningen besvaras jakande, vill den hänskjutande domstolen för det andra få klarhet i om en talan om annullering av äktenskap som väcks av en annan person än någon av makarna omfattas av nämnda förordning.

20 För det fall att den andra frågeställningen besvaras jakande, vill den hänskjutande domstolen erhålla förtydliganden om huruvida domstolarna i en medlemsstat kan vara behöriga att pröva en utomståendes talan om annullering av äktenskap med stöd av någon av de behörighetsgrunder som föreskrivs i artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003, vilket i så fall skulle innebära att domstolarna i den medlemsstat där den utomstående har hemvist kan förklara sig vara behöriga utan att det finns någon anknytning mellan den domstol där talan väckts och den ort där båda eller en av makarna har hemvist.

21 Mot denna bakgrund beslutade Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen.

”1) Omfattas förfaranden för annullering av äktenskap av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003 när dessa inletts efter det att en av makarna har avlidit?

2) För det fall den första frågan besvaras jakande: Omfattar ovannämnda förordnings tillämpningsområde även förfaranden om annullering av äktenskap vilka inletts av en annan person än någon av makarna?

3) För det fall den andra frågan besvaras jakande: Kan en domstol i ett förfarande angående annullering av äktenskap, vilket förfarande inletts av en annan person än någon av makarna, vara behörig med stöd av någon av behörighetsgrunderna i artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra tolkningsfrågan

22 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den andra frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida en talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003.

23 Enligt artikel 1.1 a i förordning nr 2201/2003 ska den förordningen, oberoende av domstolstyp, tillämpas på civilrättsliga frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap.

24 I syfte att avgöra huruvida en ansökan omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning ska föremålet för ansökan beaktas (dom av den 21 oktober 2015, Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, punkt 28 och där angiven rättspraxis). I förevarande fall framgår det av begäran om

förhandsavgörande att den hänskjutande domstolen ska pröva en ansökan om annullering av det äktenskap som ingicks mellan Marie Louise Czarnecka och Stefan Czarnecki den 4 juli 1956 i Paris. Ansökan motiveras av påståendet att det tidigare äktenskap som ingåtts mellan Stefan Czarnecki och Zdzisława Czarnecka fortfarande var bestående. Föremålet för denna talan är således i princip ”annullering av äktenskap” i den mening som avses i artikel 1.1 a i förordning nr 2201/2003.

25 Enligt den hänskjutande domstolen framstår det emellertid som oklart huruvida en sådan talan om annullering av äktenskap omfattas av nämnda förordnings tillämpningsområde även då talan väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit.

26 Det följer i detta hänseende av EU-domstolens fasta praxis att vid tolkningen av en unionsbestämmelse ska inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 19 september 2013, van Buggenhout och van de Mierop, C-251/12, EU:C:2013:566, punkt 26, och dom av den 26 mars 2015, Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, punkt 23).

27 Vad för det första gäller lydelsen i artikel 1.1 a i förordning nr 2201/2003 ska det noteras att bland annat annullering av äktenskap anges i den bestämmelsen bland de frågor som omfattas av förordningens tillämpningsområde, utan att det däri görs någon skillnad utifrån det datum då en sådan talan väcktes med hänsyn till att en av makarna har avlidit eller identiteten på den person som har rätt att väcka en sådan talan vid domstol. Om enbart lydelsen i nämnda bestämmelse beaktas, verkar det således som om en talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit ska omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003.

28 En sådan tolkning av artikel 1.1 a i förordning nr 2201/2003 stöds för det andra av det sammanhang i vilket denna bestämmelse ingår.

29 I artikel 1.3 i förordning nr 2201/2003 finns en uttömmande uppräkning av de frågor som är undantagna från förordningens tillämpningsområde, och bland dessa återfinns särskilt underhållsskyldighet, samt truster och arv. I skäl 8 i nämnda förordning preciseras härvidlag att denna förordning endast bör tillämpas på äktenskapets upplösning och bör inte avse sådana frågor som förmögenhetsrättsliga konsekvenser av äktenskapet.

30 En talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit ingår emellertid inte bland de frågor som undantagits från förordningens tillämpningsområde och som räknas upp i artikel 1.3 i samma förordning.

31 Det är visserligen riktigt att Edyta Mikołajczyks berättigade intresse av att få sin sak prövad enligt den hänskjutande domstolen är knutet till att hon är universell testamentstagare till Zdzisława Czarnecka. Den hänskjutande domstolen har preciserat att tvisten emellertid endast avser frågan huruvida det äktenskap som ingåtts mellan Marie Louise Czarnecka och Stefan Czarnecki ska annulleras, och den kan således inte anses omfattas av det undantag – avseende truster och arv – som föreskrivs i artikel 1.3 f i förordning nr 2201/2003.

32 Att artikel 1.1 a i förordning nr 2201/2003 ska tolkas på så sätt att en talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit omfattas av förordningen, vinner för det tredje även stöd av det mål som eftersträvas med förordningen.

33 I detta hänseende ska det påpekas att förordning nr 2201/2003, såsom även framgår av skäl 1 i nämnda förordning, bidrar till att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten för personer garanteras. I detta avseende föreskrivs i kapitel II och III i nämnda förordning bland annat regler om domstols behörighet samt om erkännande och verkställighet av domar angående upplösning av äktenskap, och syftet med dessa regler är att säkerställa rättssäkerheten (dom av den 16 juli 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punkterna 47 och 48).

34 Att undanta en sådan talan som den i det nationella målet från tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003 skulle emellertid inverka menligt på möjligheten att uppnå nämnda mål, i den mån det undantaget skulle leda till större rättsosäkerhet kopplad till att det inte finns något enhetligt regelverk på området; detta gör sig i än högre grad gällande då varken frågor avseende fysiska personers rättsliga status eller frågor om familjeförhållanden omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (EUT L 201, 2012, s. 107).

35 Den omständigheten att talan om annullering i det nationella målet avser ett äktenskap som redan har upphört genom att en av makarna har avlidit innebär inte att denna talan – såsom även generaladvokaten har understrukit i punkt 27 i sitt förslag till avgörande – inte omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003. Det är nämligen inte uteslutet att en person kan ha ett intresse av att få ett äktenskap annullerat även efter det att en av makarna har avlidit.

36 Även om ett sådant intresse ska bedömas utifrån tillämplig nationell lagstiftning, finns det däremot ingen anledning att inte låta en utomstående som väckt talan om annullering av äktenskap efter det att en av makarna har avlidit omfattas av de enhetliga lagvalsregler som föreskrivs i förordning nr 2201/2003.

37 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första och den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 1.1 a i förordning nr 2201/2003 ska tolkas så, att en talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003.

Den tredje frågan

38 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003 ska tolkas så, att en annan person än någon av makarna som väckt en talan om annullering av äktenskap kan åberopa någon av de behörighetsgrunder som föreskrivs i nämnda bestämmelser.

39 Enligt den hänskjutande domstolen framstår det som oklart hur denna fråga ska besvaras, eftersom ett jakande svar innebär att en domstol som inte har någon anknytning till den ort där båda eller en av makarna har hemvist kan pröva en talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående.

40 Det ska i detta hänseende påpekas att de allmänna kriterierna för domstols behörighet i mål om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap fastställs i artikel 3 i förordning nr 2201/2003. Dessa objektiva, icke-kumulativa och exklusiva kriterier tillgodoser behovet av en lagstiftning som är anpassad efter de särskilda behov som konflikter i fråga om upplösning av äktenskap medför.

41 Även om det i artikel 3.1 a första–fjärde strecksatserna i förordning nr 2201/2003 uttryckligen hänvisas till kriterierna avseende makarnas eller svarandens hemvist, medger artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna att behörighetsregeln *forum actoris* tillämpas.

42 I sistnämnda bestämmelser ges nämligen domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium sökanden har hemvist – på vissa villkor – behörighet att ta upp frågor avseende upplösning av äktenskap. Artikel 3.1 a femte strecksatsen i förordning nr 2201/2003 föreskriver således en sådan behörighet om sökanden har varit bosatt där i minst ett år omedelbart innan ansökan gjordes. En sådan behörighet föreskrivs även i artikel 3.1 a sjätte strecksatsen i nämnda förordning om sökanden har varit bosatt där i minst sex månader innan ansökan gjordes och sökanden antingen är medborgare i den berörda medlemsstaten eller, i vissa fall, har ”domicil” där.

43 EU-domstolen ska under dessa omständigheter, i syfte att kunna besvara den hänskjutande domstolens fråga, fastställa den exakta omfattningen av begreppet ”sökanden” i den mening som avses i nämnda bestämmelser för att kunna avgöra om nämnda begrepp är begränsat till makarna eller om det även omfattar utomstående.

44 Enligt EU-domstolens fasta praxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen, att ordalydelsen i en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde, i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela unionen, med beaktande av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 april 2009, A, C-523/07, EU:C:2009:225, punkt 34, och dom av den 16 juli 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punkt 38).

45 Eftersom det i artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003 inte finns någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av omfattningen av begreppet ”sökanden”, ska fastställandet ske med hänsyn till det sammanhang i vilket bestämmelserna förekommer och förordningens mål.

46 Vad gäller det sammanhang i vilket artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003 förekommer, framgår det av EU-domstolens praxis att det i den artikeln föreskrivs flera behörighetsgrunder, mellan vilka det inte fastställts någon rangordning. Samtliga objektiva kriterier som föreskrivs i den artikeln är nämligen alternativa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punkt 48).

47 Av detta följer att det system för fördelning av behörighet som införs genom förordning nr 2201/2003 i fråga om upplösning av äktenskap bygger på tanken att det inte är uteslutet att det samtidigt kan finnas flera behöriga domstolar. Det anges tvärtom uttryckligen att det finns flera behöriga domstolar, utan att det fastställs någon rangordning mellan dem (dom av den 16 juli 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punkt 49).

48 Vad gäller de kriterier som uppräknas i artikel 3.1 a i nämnda förordning har EU-domstolen fastställt att dessa i flera avseenden utgår från makarnas hemvist (dom av den 16 juli 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punkt 50).

49 Av det ovan anförda följer att de behörighetsregler som fastställts i artikel 3 i förordning nr 2201/2003, inklusive de regler som föreskrivs i artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna, är utformade för att tillvarata makarnas intressen.

50 En sådan tolkning uppfyller även det syfte som eftersträvas med den förordningen, eftersom det genom förordningen har införts flexibla lagvalsregler för att det ska kunna tas hänsyn till rörligheten för personer och även för att skydda rättigheterna för den make som har lämnat det land i vilket makarna har sin gemensamma hemvist, samtidigt som det säkerställs att det finns en verklig anknytning mellan den berörda parten och den medlemsstat som utövar behörigheten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 november 2007, Sundelind Lopez, C-68/07, EU:C:2007:740, punkt 26).

51 Härav följer att även om en talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003, ska denne utomstående vara bunden av de behörighetsregler som utformats till förmån för makar. Denna tolkning innebär dessutom inte att rätten att väcka talan vid domstol går förlorad för denne utomstående, eftersom denne kan åberopa någon av de andra behörighetsgrunder som föreskrivs i artikel 3 i förordningen.

52 Härav följer att begreppet ”sökanden” i den mening som avses i artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003 inte omfattar andra personer än makarna.

53 Mot denna bakgrund ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003 ska tolkas så, att en annan person än någon av makarna som väckt en talan om annullering av äktenskap inte kan åberopa någon av de behörighetsgrunder som föreskrivs i dessa bestämmelser.

Rättegångskostnader

54 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

1) **Artikel 1.1 a i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 ska tolkas så, att en talan om annullering av äktenskap som väckts av en utomstående efter det att en av makarna har avlidit omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003.**

2) **Artikel 3.1 a femte och sjätte strecksatserna i förordning nr 2201/2003 ska tolkas så, att en annan person än någon av makarna som väckt en talan om annullering av äktenskap inte kan åberopa någon av de behörighetsgrunder som föreskrivs i dessa bestämmelser.**

Underskrifter